

Marjatta Hietaniemi

Artikkelin valokuvat: Martti Kapanen

2

1

Kuvataiteilija Marja Kolu taustanaan uusin julkinen teos, HB-Betoniteollisuuden uudessa betonituotetehtaassa sijaitseva Stone City.

2

Yksityiskohta Vaajakosken uimahallin seinällä olevasta Plip-plip-teoksesta.

3

Marja Kolan Stone City (2006) on tehty HB-Betoniteollisuus Oy:n mosaiikkibetonilaatoista.

4

Plip-plop koristaa viime syksynä avattua Vaajakosken uimahallin allashuoneen seinää.

Marja Kolan suhde betoniin alkoi jo lapsuudessa mummolan portaiden valamisesta.

“Muistan vieläkin kuivuvan betonin miellyttävän tuoksun ja työn touhussa häärivät miehet.”

Ei siis ole ihme, että kuvataiteilijaksi valmistunut Marja Kolu valitsi yhdeksi ilmaisun lajikseen mosaiikin, jota hän työstää betoniin.

Opiskellessaan Leningradissa 1987-1988 hän oppi perinteisen mosaiikin ladonnan, mikä tarkoitti mosaiikin valua muotin kautta betoniin.

“Minusta olisi vastenmielistä toimia erittäin myrkyllisten liimojen kanssa. Ekologinen, harmaa betoni on säilyttänyt asemansa mosaiikin sideaineena parhaiten.”

Lisäuskoa betonin ja mosaiikin vuoropuhelusta Marja Kolu sai nähtyään Suomen ortodoksisessa kirkkomuseossa Kuopiossa *Ina Collianderin* betoniin valetut ikonit. Nämä maalausta muistuttavat ikonit ovat hänen mielestään aivan ihanteelliset.

“Lopputulos on taiteellisen rohea. Mosaiikki välkkyi upeasti, kun valo taittuu siinä.”

Toinen tärkeä mosaiikkielämys Marja Koluille on ollut *Tapio Tapiovaaran* teos Eskon häämatka (1983) Rauhanlahden hotellissa Kuopiossa.

“Teos on iloinen ja siinä on käytetty pietarilaisen perinteen mukaista siistiä ladontaa.”

MOSAIIKIN PITKÄ HISTORIA

Mosaiikilla on antiikkiin saakka ulottuvat perinteet. Mosaiikki - niin hidas menetelmä kuin se onkin - on toiminut aikansa kamerana. Gladiatoreiden taisteluita on taltioitu dokumentteina. Näin ovat meille säilyneet tiedot verenhimoisesta Rooman vallan aikuisesta viihteestä.

Mosaiikkiteos Lakaisematon lattia Pompeijissa samoin kuin mosaiikkiset liikemerkit kertovat toisenlaisista, rauhanomaisemmista mosaiikin käyttötapoista.

Onpa mosaiikkia käytetty modernissa taiteessaakin. Esimerkiksi itävaltalaisen *Gustav Klimtin* maalausten mukaan on tehty lasimosaiikkeja. Mosaiikki on palannut myös nykyaiteilijoiden materiaaliksi.

JULKISIA TEOKSIA

Kun Marja Koluä pyydettiin tekemään taideteos Sektori-liikekeskuksen seinämään, arkkitehti *Heikki Tegelmanin* vaatimus oli, että teoksen piti olla abstrakti. Lip-la-tus-teosta (1988) oli latomassa 30 vernaläistä miestä. Mosaiikit keitettiin Pietari Suuren aikaan perustetussa Lomonosovin mosaiikkia- ja väriilasitehtaalla Leningradissa.

“Sain itse valvoa teoksen valmistumista. Tehtaan valikoimiin kuului tuhansia salaisten reseptien mukaan tehtyjä värisävyjä. Tärkeätä oli olla päästämättä epävärejä mukaan”, Marja Kolu sanoo.

Seuraavat julkiset teoksensa, Vieremän koulu-keskuksessa olevan Kuperkeikka-teoksen (1992 - 1994) ja Kuopion energialaitoksen Töpselit (1994) taiteilija teki yhteistyössä HB-Betoniteollisuus Oy:n kanssa.

Toimittuaan viisi vuotta Keski-Suomen läänin läänintaiteilijana Marja Kolu palasi mosaiikkien pariin. Rohkeutta hän sai, kun Oulun taidemuseo tilasi häneltä Oulun kaupunginsairaalan uudisrakennuksen potilaiden allasosastolle kaksiosaisen mosaiikkiteoksen. Koska mosaiikin keitto oli lopetettu Pietarissa, Molskis ja Pisara (2004) valettiin italialaisesta lasimosaiikista Ravennassa SICIS-tehtaalla.

“Olin piirtänyt tarkan kuvan teoksista värialueineen, ja ammattimiehet latoivat ne itsenäisesti. Itse en päässyt koko tehtaan ladontatilaan. Vähän minua jännitti, mikä olisi lopputulos, mutta turhaan. Ammattimiehet osasivat tehtävänsä.”

Sen sijaan Vaajakosken uimahalliin viime vuonna valmistuneet Plip-plop ja uimahallin kahvilan Plip-plip -teokset Marja Kolu latoi itse.

“Ammattimainen muotintekijä tosin teki puoli-pöyreät silikonimuotit”, Kolu kertoo.

STONE CITY

Kun viime vuonna avattua HB-Betoniteollisuuden uutta betonituotettedasta rakennettiin, Marja Kolan eno, toimitusjohtaja *Eero Nieminen* kysyi sisarentyttareltaan, olisiko mahdollista tehdä tehdastilaan mosaiikkiteos talon omista mosaiikkibetonilaatoista. Niemisen toiveena oli saada tilaan kaupunkimaisema. Marja Kolu piirsi ja maalasi pari luonnosta, joista Nieminen valitsi toisen, värikkäämmältä vaikuttavan vaihtoehdon, jossa oli käytetty ikonitaitteen innoittamaa perspektiiviä.

Stone City -luonnos siirrettiin tietokoneohjelmalle, jolla pystyttiin tekemään kaavio ja numeroimaan palat. Palat ladottiin tietokoneohjelman tulostaman järjestelmän mukaan. Näin saatiin perspektiivi ja tilavaikutelma säilymään vaativassa sahausse taiteilijan alkuperäisen suunnitelman mukaisena.

Oma vaikeutensa oli kaareva seinämä, jolle teos oli määrä ripustaa. Jotkut pitivät ajatusta ongelmallisena, mutta Eero Nieminen piti päänsä. Teos ladottiin vaakatasossa. Sen alle asetettiin hitsatul- le kaarevalle teräsrungolle pingotettu vahva vaneri, jonka päälle itse mosaiikkiteos kiinnitettiin be-

3

4

tonilaastia käyttäen.

Tehdashallin seinällä oleva teos muistuttaa sielä työskenteleville ja vieraille, että tehtaan oma tuote, rakennuslaataksi tarkoitettu mosaiikkilaatta soveltuu erinomaisesti myös taideteoksen materiaaliksi. Myös tilaaja, Eero Nieminen on tyytyväinen.

”Taideteos sopii ainutlaatuisen ympäristöön. Kun ikää on tullut, osaa katsoa eteen ja taakse. Jos ei olisi taidetta, olisimme paljon köyhempiä”, hän sanoo.

Myös Marja Kolu on saanut julkisista teoksistaan paljon myönteistä palautetta.

”Kuopiolaiset pitävät edelleen Lip-la-tus-teoksesta, joka antaa heidän arkipäiväänsä iloa ja valoa. Teokseni ovat hyvin kestäviä, mikään niistä ei ole vielä vaurioitunut.”

”Kyllä taide saa viihdyttää, lohduttaa ja antaa iloa eikä pelkästään älyllisiä impulsseja”, on Marja Kolon vankkumaton mielipide.

LISÄTIETOJA:

Marja Kolon taideteoksista löytyy lisätietoja mm. osoitteesta www.lafka.fi.

5

